

פחד רור

אשדוד, רובע ג' רח' האדמו"ר
מבעלז"א 41/6, טלפקס. 08-8524153

עלון שבועי בעניני פרשת השבוע

יו"ל ע"י מוסדות: "אורות חיים ומשה" ו"הקדש פחד דוד"
בנשיאות ע"ה הרב הצדיק ר' דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוכ"ן ר' משה אהרון פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש ר' חיים פינטו

עלון מס' 121 כ"ז מרחשון תשס"ג

פרשת השבוע - חיי שרה

איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק!

על הפסוק (בראשית כ"ג א') והיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה, מביא רש"י בשם רבותינו (בר"ר נ"ח א') כי כל שנותיה של שרה היו שווין לטובה.

ויש להקשות בזה, הן חז"ל אמרו (נדרים סד:): כי כל מי שאין לו בנים חשוב כמת, ואם כן, עיקר חייה של שרה היו שבע ושלושים שנה (מגיל צ' ואילך), ממתי שילדה את יצחק, ואיך אומר הכתוב על כל שנותיה את המילים שני חיי שרה, והרי עד גיל צ' היתה כאילו מתה? ועוד מקשה בזה הרב בעל מחבר דרכי מוסר; איך כותב רש"י כי כל שנותיה של שרה היו שווין לטובה, והרי תשעים שנה היתה עקרה, ועוד צרות רבות באו עליה בימי חייה, ואם כן לא היה לה טוב?

ונראה לפרש בענין, כי תיבת חיי עולה כמנין כח. כלומר, את כל כוחותיה השקיעה שרה בעבור הזולת, כי כמו אברהם היתה אף היא מגיירת נשים (בר"ר ל"ט י"ד, פ"ד ב') ועסקה בזיכוי הרבים. אם כן, אף שלעצמה היתה חשובה כמו מת, מאחר ולא היו לה בנים, הרי כשהדבר נגע לסיוע לזולת, לא ראתה כלל את צערה, אלא עזרה במסירות נפש לגדל בני אחרים כאילו היו הם בניה, ואת כל כוחותיה שהם חייה (חיי - כח) השקיעה בזה. הרי שחייה היו שווין לטובה, בין כשהיו לה בנים ובין כשלא היו לה בנים. ועוד אפשר להוסיף בזה. חז"ל הרי אמרו (סנהדרין יט:): כל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. ואם כן, שרה שגיירה נשים והכניסה אותן תחת כנפי השכינה, הרי שהיא לימדה אותם דרך ה', ואם כן הרי כמו שילדה אותן ממש. לכן, מובן שכל שנותיה, גם אלו שבהן לה היו לה ילדים היו כולן שווין לטובה.

ואם כנים אנו בזה, נבין ונשכיל במאמר חז"ל אשר מספרים לנו (בר"ר נ"ח ג'): רבי עקיבא היה יושב ודורש, והציבור מתנמנם. ביקש לעוררן, אמר; מה ראתה אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינות, אלא תבוא אסתר שהיא בת בתה של שרה שחייתה ק' כ' ז' ותמלוך על קכ"ז מדינות. וצריך להבין, מהו הקשר בין מלכות אסתר לחיי שרה? וכיצד יתכן כי בשעה שרבי עקיבא יושב ודורש, הציבור מתנמנם. וכי הם חצופים לישן בשעה שרבים יושב ודורש? אלא, רבי עקיבא גדול היה כוחו בזיכוי הרבים ובעשיית נפשות, כמו שמסופר עליו (כלה רבתי ב' ט') כי לימד ילד קטן כמה שנים, עד שידע לומר קדיש לעילוי נשמתו של אביו, בכך הוציא את האב מגיהנום, ובא האב לר"ע בחלום ואמר לו תנוח דעתך שהנחת את דעתי וכו'.

אם כן איפוא, זאת היתה שיטתו של רבי עקיבא; ואהבת לרעך כמוך. לדאוג עבור הזולת, ואף אין להניחו לשהות בגיהנום אלא להוציאו משם ולהצילו על אף עוונותיו. וגם ליתן צדקה לכל אחד ולסייע לכל אחד באשר הוא. ולכן אמר "זה כלל גדול בתורה" כי החסד עם הזולת הוא הכלל והוא היסוד. ואם היסוד טוב אזי אפשר לקיים את כל המצוות בנקל. ולא עוד, אלא שכל יסוד העולם הוא חסד, כמו שנאמר (תהילים פ"ט ג') עולם חסד יבנה.

זהו ענין השינה של התלמידים ודרשתו של רבי עקיבא. רבי עקיבא היה תמיד רגיל לדרוש על ענין החשיבות של עשיית חסד עם הזולת, כמו שאכן אמר ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה. אבל הציבור היה מתנמנם, כי היה קשה להם להבין את ההשגה הזאת של רבי עקיבא. וכי אפשר להגיע למדרגה כזאת של חסד עם הזולת.

המשך בעמוד הבא

נושאי הפרשה לפרשת "חיי שרה"

מערת המכפלה כיג אי"כג כ', הבאת רבקה כ"ד אי"כ"ד ס"ז
שיבת אברהם כ"ה אי"כ"ה י"א, תולדות ישמעאל כ"ה י"ב כ"ה י"ח

נצור לשונך

ישבחנו בעיניו

ראובן קנה מוצר מסויים באחת החנויות שבעיר. בדרכו הביתה סר לבית חבירו, שמעון, אשר הוא מומחה במוצרים אלו לשמוע את דעתו. שמעון אחרי שבדק את המוצר ושאל גם למחירו, נוכח לדעת כי המחיר היה גבוה מעט מערכו האמיתי. מאחר שראובן כבר ביצע את הקניה וכל תועלת לא תצמח מכך שידע את האמת, אין שמעון רשאי לגלות לראובן דעתו השלילית על המחיר ששילם. יתר על כן, אפילו אם ראובן ישאל אותו לדעתו על כדאיות הקניה, צריך להשיב לו בחיוב.

לעומת זאת, אם שמעון יודע כי ראובן מתעתד לקנות שוב באותה חנות, הוא חייב לומר לו כי המחירים שם גבוהים מדי, על מנת למנוע ממנו הפסד נוסף.

הילולא דצדיקא

- * כ"ז חשון רבי אבא ב"ר יצחק אבוחצירא, תרצ"ז
- * כ"ז חשון רבי יעקב לייזר, מפסעוורסק, תשנ"ט
- * כ"ח חשון רבינו יונה מנוחודי, בעל שערי תשובה, ה' אלפים כ"ד
- * כ"ט חשון רבי צבי הירש מרימינוב, תר"ז
- * ל' חשון רבי בצלאל ז'לוטי, רבה של ירושלים, תשמ"ג
- * א' כסלו רבי דוד עידאן, מחכמי טוניס, תשס"ז
- * ב' כסלו רבי עקיבא סופר, מפרשבורג, תש"כ

זמני שבת קודש

תל-אביב	ירושלים	באר-שבע
4:31	4:15	4:32
5:20	5:24	5:22
5:56	6:01	5:57

* הזמנים הם לפי שעון חורף!

הסר מכשול מעמי

העלון אסור בטליתול ובמקום שיש עירוב
עדיף לטלטל ע"י קטן.

נא לשמור על קדושת הגליון - אין לקרוא בשעת התפילה

מתפללת על כל אחד. ברם, הקב"ה ראה כי אם היתה מסוגלת היתה יכולה להיות לאחיעזר ואחיסמך לכל יהודי, משום כן הביא אותה הקב"ה לכס המלוכה (דווקא היא מכל בנות שושן...), וכך הצילה את עם ישראל. שהרי אם לא כן לא היתה ראויה כלל למלכות.

כזאת הסביר רבי עקיבא לתלמידיו; מי שמנמנם וישן, סימן שלבו ישן, וקשה לו לעזור ולזולת ולתת מכספו אשר עמל עליו לצדקה. ואם הוא רואה אדם שמבקש ממנו צדקה, הוא עושה את עצמו כמנמנם כדי שלא ליתן לו, או עושה את עצמו עסוק מאד, כדי שלא יצטרך לעזור לו. אבל משרה ומאסתר הביא להם ראייה כי כל אחד יכול להגיע לדרגה זו, לעזור ולסייע לזולת, ולזכות לכל טוב הצפון מאת הבורא ברוך הוא. בכך הצליח אכן לעוררם, כלומר, לעורר את התלמידים ללכת בדרכי אבותינו ואמותינו לסייע לכל אחד ואחד. ואם יעשה כן טוב לו בזה ובבא. (עפ"י ספר "פחד דוד")

ברם, ר"ע בא ולימד אותם את ענינה של שרה ושל אסתר בת בתה, בהביאו להם ראייה משרה אמנו, שעל אף שלא היו לה ילדים, הרי שבהגיע הדבר לעזרה לזולת, חגרה בעוז מתניה ותאמץ זרועותיה (עפ"י משלי ל"א י"ז) לסייע לכל אחד בכל שנות חייה. משום הכי זכתה לבן כמו יצחק שהיה דומה לה, כי גם בו השרישה את כוחותיה הפנימיים. ואכן אמרו חז"ל (שמו"ר א' א') כי גם יצחק נהג בחסדים כמו אברהם אבי.

בנוסף לכך קישר רבי עקיבא לשרה את אסתר המלכה. מדוע זה זכתה אסתר למלוך על קכ"ז מדינות. שכן גם היא כמו שרה סבתה מסרה את עצמה תמיד למען הזולת. וכדאגתה למרדכי דודה, כן דאגה לכל עם ישראל, והצילה אכן לבסוף את כל יהודי קכ"ז המדינות. ואולי דווקא לכן זכתה למלוכה.

שכן, אסתר כידוע גם עשתה טובות ליהודים עוד קודם שהגיעה למלכות. ואם קרה ולא היה בידה להושיע, היתה

הרב מסדר את עניבתו

ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה (כד ס"ז) זוג נפגש כנהוג לפני חתונתם לשם היכרות, לפתע מעדו רגלי הבחורה וכמעט נפלה, אחרי שהתאוששה התלונן הבחור על מצבם של המדרכות, והאשימם על תקלתה של כלתו. אחרי חתונתם עוברים באותו מקום ו... שוב פעם נתקלת הרעייה וכמעט נפלה. לפלא הפעם הוא צועק על אשתו: מהו אין את מסתכלת איפה את הולכת!?

האם זו הגישה הנכונה? ברור שלא. נתבונן בפרשת הנישואים של יצחק ורבקה ונלמד איך היא ההתנהגות על פי תורתנו הקדושה.

ויקח את רבקה ותהי לו לאשה - ויאהבה. רק לאחר שלקחה לאשה, כל יום שעבר עליהם במשותף בעבודת ה', גדלה מידת הקירבה שביניהם, עד שכשהגיעו לגיל זיקנה, היתה קירבה זו בשיאה, כי צמחו יחדיו בעבודת ה' משותפת.

אחרי החתונה חייבים להעניק כבוד של אמת לאשה שנתן לנו ה' ומהו כבוד אמיתי?

אין ספק צריכים זהירות יתירה לא לפגוע בה. אבל גם כבוד חיובי הבעל מצווה לתת לאשתו. כבוד זה אינו מתבטא בסממנים חיצוניים בלבד, כמו לתת לה לעלות ראשונה לאוטובוס, או לשבחה לפני אורחיו, אין זה מבטא כהוא זה על ההרגשה הפנימית, המכובדת, כלפי האשה.

גיטוי-אמת הם מהסוג שאמר הגאון רבינו חיים זוננפלד זצ"ל, לאשתו: "את בודאי תזכי לעולם הבא, שהרי בהיותך כאן, בעולם הזה, עשית הכל כדי שאני אוכל לישב ולעסוק בתורה ובעבודה; כשתגיעי לשם, תאמרי שהעולם הבא שלך יהיה הרבה יותר טוב, אם יכניסו גם אותי לשם, ואני אכנס בזכותך..."

אשה השולחת את בעלה לשיעור תורה, קיימה את תפקידה, היא הקריבה מעצמה למען התורה, היא כרגע היתה מעדיפה לצאת לקניות, או שבעלה יעזור בבית, או פשוט לספר לבעלה מה עבר עליה במשך היום, בכל זאת היא שולחת אותו לשיעור. היא קיימה את מצוותה.

אבל, האם הגענו לשיעור בזמן, או בדרך היו סידורים "דחופים", בשיעור הקשבנו או נרדמנו... האם קיימנו את משימתנו!! אם כן לא מגיע לשותף נאמן זה כבוד של אמת!! וכבודה היא כבוד בעלה, ועינינו ביתה. תלמיד אחד התלווה פעם לרבינו שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, וראה שלפני שהרב נכנס לביתו הוא מסדר את עניבתו, וזה היה בסביבות גיל השמונים שלו, התפלא התלמיד ושאל: למה? ענה הרב בפשטות: אני עומד להכנס למקום "השכינה" (איש ואשה שזכו שכינה ביניהם) ולא אסתדר!

וכן להתעניין בסידור הבית וטרחתה בהכנת האוכל, זהו הכבוד האמיתי זהו ויאהבה.

מאמר מוסרי לאור הפרשה

ממצוה לא מפסידים

והיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כג א')

לשם מה חזרה התורה וכתבה שני חיי שרה, הרי כבר כתבה והיו חיי שרה!

הסביר הגר"י קמינצקי זצ"ל אחרי מיתתה של שרה, התחילו הבריות לרנן שהעקידה גרמה למיתתה; לולא זאת, היתה חיה עוד כמה שנים. לכן גילתה התורה שהן הנה היו שני חיי שרה, אלו השנים שנקצבו לה מראש.

לפעמים כשמזדמן לנו לקיים מצוה היצר טוען: תראה מה הפסדת בקיום מצוה זו! אלא שעלינו לדעת שאין ממשות בטענתו, מה שנגזר עליו זהו מה שיקבל, וממצוה לא מפסידים. ונביא על זה מעשה שהובא בספר "עלינו לשבח" ביהודי אחד שרצה לקיים מצות חסד עם חבירו, ולכן הסכים להוביל אליו במכונית... מקרה בדרך, שוחח ב"פלאפון", ובחוסר שימת לב חצה צומת באור אדום. בשל השיחה, לא הבחין בניידת משטרה המסמנת לו לעצור בצד הדרך. עד שבסופו של דבר עקפה אותו הניידת, ואילצתו לעצור.

"עשית שלוש עבירות חמורות", אמר לו הקצין שיצא מתוך הרכב המשטרה. "חצית באור אדום, שוחחת בפלאפון באמצע הנסיעה, ובנוסף לכך נמלטת מהניידת שסימנה לך לעצור." והוסיף "אתה מקבל שלילה מיידית, והינך בא איתי היישר לשופט שישפוט אותך על מעשיך".

נפסיק לרגע ונשמע טענת היצר: הנה, תראה כמה הפסדת ממצוותך! כרגע נמשיך את סיפורינו: היהודי שלנו, ביקש בקול נכנע: טא תאזין לדברי. שאל את הקצין: אתה יודע למה אני נמצא כאן? אני עוסק עכשיו במעשה של חסד לאדם עני, שביקשני להוביל לו את המקרר, אבל לא עדכן אותי על כתובתו המדויקת, ולכן התקשרתי אליו ב"פלאפון". ומה שחציתי באור אדום, לא עשיתי זאת במזיד, בצומת קיים רמזור נוסף לאלו הפונים ובו היה ירוק, והוא גרם לטעותי. ובאשר לטענתך שנמלטתי מהניידת, הבט על הרכב המיושן שלי, ותגיד האם הוא יכול להמלט מניידת חדישה!!

לפלא האזין הקצין לטענותיו, בדק המצאותו של מקרר, ואמר לו: אני מוותר לך על העבירות ופוסרך ממשפט. ולא די בכך, אלא שע אחרי ואני אוכל אותך אל הרחוב שאתה צריך. אבל דבר אחד אדרוש ממך, הסכום הכולל של הקנסות מגיע לך 5000 ש"ח. תרום הסכום לצדקה...

כרגע ננסה להסתכל על הסיפור במשקפים אחרות, ולא מנקודתו של היצר. על יהודי זה נגזר מן השמים שעליו להפסיד 5000 ש"ח, והפסד זה היה יכול להגיע אליו או בקלקול באוטו, או טיפול שיניים, או ח"ו הוצאה רפואית, רק שמכיון שהחליט לגמול חסד, ולא התלונן על המצוה כשקיבל הקנס, זכה שבכסף נוספה לו מצות צדקה לזכותו ולזכות השוטר. ממצוה לא מפסידים.

פנינת הרב

ותרד העינה ותמלא כדה ותעל (כד טו)
כיון שראו אותה המים מיד עלו (מדרש)

שואל הרב שליט"א בספרו "פחד דוד": כשאליעזר ראה את הנס הגדול, שהמים עלו לקראתה, היה צריך להבין שהיא אשת חיל, ולמה עוד משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא? אלא, שאליעזר אינו סומך על נס זה, אין הוא מחפש עבור שידוך ליצחק אבינו אשה מלומדת בניסים ונפלאות, אלא הוא מעוניין באשה שתהיה טורחת במעשה חסד במסירות נפש, לכן ביקש ממנה קצת מים, לבחון אם היא טורחת להשקותו, ותוסיף עוד מעצמה להשקות את גמליו, על אף העבדים הרבים שהגיעו עם אלעזר. ולא רק שרבקה השקתה אותו ואמרה מעצמה להשקות את הגמלים, אלא גם קיימה משימתה במהירות, ובזמן שנתנה להשקות לגמלים לא דיברה מילה עם אלעזר אלא דאגה שכל הגמלים ישתי.

מכאן עלינו ללמוד שכאשר אדם מזמין אורחים והוא מחלק להם אוכל לא יתעכב לדבר עם האורח כי אולי הוא רעב אלא עליו למהר ולמזוג לו, ורק לאחר שהאורח גמר לאכול יכול לשאול אותו מה שחפץ.

שוין לטובה

שני חיי שרה (כג א)

"כולן שוין לטובה" (רש"י)

איך נוכל להגיד שכל ימיה שוין לטובה, הרי לא חסרו לה צרות, נלקחה לאבימלך, הגר, וכן לא נפקדה בבן עד הגיעה לגיל של תשעים שנה!!

מסביר הר' זילברשטיין שליט"א, למרות כל מה שעבר עליה היתה שרה אמנו שרויה כל ימיה בשמחה. תוקף בטחונה בה' הביא אותה למצב שבו קיבלה בשמחה גזר דינו של ה', ולכן גם הימים 'הקשים' והרעים' היו שווים לטובה.

לדרגה זו אפשר להגיע רק אם ידע בידיעה גמורה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד (כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה, הכל לטובה עושה).

בכה מעט

ויבא אברהם לספוד לשרה ולב' ותה' (כג ב)

"ולבכתה הכ"ף קטנה שלא בכה אלא מעט..." (בעל הטורים) המשיל פעם גדול אחד לפרופסור אחד, פטירתו של יהודי שומר תורה למה היא דומה? לאדם שנסע לדרכו רוכב על החמור, בדרך שבק החמור חיים לכל בריה, מה יעשה עובר אורח זה? ברור שיעזוב נבלת החמור במקומה וימשיך את דרכו ברגל.

כן פטירתו של יהודי שומר תורה הוא סך הכל העברת דירה. עברה ממקום גשמי למקום רוחני, משאיר את גופתו החומרי וממשיך הוא את דרכו הרוחני. אבל מסכן מי שכל חייו הם רק חומריים, אין לו ממה להתפשט.

ולכן, ידע אברהם אבינו ששרה אמינו השלימה כל מה שצריכה, ולכן לא בכה על נפשה רק על גופה, וזהו מה שגרמו בכ"ף קטנה.

שני אוהבים, ממת?

ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא (כג טו)
"בין שני אוהבים כמונו, מה היא חשובה לכלום" (רש"י)

מאימתי נחשבו אברהם ועפרון אוהבים זה לזה? אלא, הכוונה - פירש הרבי ר' חיים מאיר מוויז'ניץ - שכל אחד משינוי אוהב משהו. וכך אמר עפרון לאברהם: אני חומד ממון, ולא מסתפק בארבע מאות שקל, אוהב כסף לא ישבע כסף. ואתה אוהב מצוות, הנך מוכן לפזר כל הון שבעולם בכדי לקיים מצוה, נמצא שגם אני וגם אתה איננו מייחסים ערך רב לארבע מאות השקלים שאני דורש... (מעיינות הנחצ)

מה בוער?

הקרה נא לפני היום (כד יב)

שואל הגר"ח זייצ'יק זצ"ל, על מה ולמה הזדרז אלעזר עבד אברהם כל כך, עד שמצא לנכון להתפלל ששידוכו של יצחק יסתיים היום? אלא, אלעזר היה נוגע בדבר, שהרי ביקש לחתן את יצחק עם ביתו, כמו שגילו לנו חכמינו ז"ל, וכעבד אברהם שדבק במידותיו הטובות הבין שעליו להילחם כאריה נגד נגיעותיו, ולכן זירז עצמו ועשה את מירב ההשתדלות שהשידוך יסתיים כבר באותו יום, על מנת שלא יתפתה.

הנאה אמיתית

רבינו אברהם אחי הגר"א זצ"ל (מחבר ספר מעלות התורה) התגורר כל ימיו בעיר קיידאן. כשבניו נישאו עברו לגור בליטא, ולעת זקנתו ביקשו ממנו שיבוא הוא והרבנית - אמם, להתגורר בקרבתם. רבי אברהם הסכים, ופנה לשאול את רעייתו. אמר לה: "הן אנתו באים ברחוב פלוני. בנינו מתגוררים בוילנא, הבה נעבור אף אנו לשם".

אבל אשתו לא הסכימה: "הס מלהזכיר! לא בא בחשבון! איני מוותרת על קיידאן בשום פנים ואופן. איני מוכנה לעקור מכאן, אף לא לוילנא! והסבירה: משום שאת קורת הרוח שיש לי כאן, לא אוכל להשיג בשום מקום אחר! כאשר אני הולכת לבית הכנסת ועוברת ברחוב פלוני. ורואה את אותו בנין שהיה שייך לנו, ומכרנו אותו שתוכל לקנות אתרוג (ויש גורסים: שמכרנו את הבית כדי שתוכל ללמוד תורה), הנאה זו שיש לי מן העובדה שהשכלנו למכור עולם עובר בעולם קיים לעד, הנאה זו לא תהיה לי בוילנא!..." (שימושה של תורה)

אין לה שיניים...

ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר (כד ג)
מסופר על סולטן ושמעאלי, שאמר פעם לרב הראשי, אתם אומרים שהקדוש ברוך הוא מזווג זוגים, ואין ביכולת בשר ודם לעשות כן, אולם סבור אני שאף אני אוכל לעשות כן.

אמר לו הרב: אם חושב אתה שתוכל לזווג, בבקשה עשה זאת, אבל מבטיחך שלא תצליח. לאחר מספר ימים פגש הסולטן בבחורה רווקה ונאה ונתן לה מכתב בידה שתמסור את המכתב לאחד משריו אשר הוא רווק, והוא יתן לה בתמורה מאה זוזים. והסולטן כתב במכתב לשר שהוא מצווה עליו לשאת לאשה את האשה שתמסור לו את המכתב, וכן שישלם לה מאה זוזים.

בדרך פגשה הבחורה, אשה זקנה ועניה, אשר ביקשה ממנה נדבה. נכמרו רחמיה על הזקנה ונתנה לה את המכתב, ואמר לה שתיגש לבית השר והוא יתן תמורת המכתב מאה זוזים.

שמחה הזקנה, ניגשה אל השר ונתנה לו המכתב, וכשקרא הכתוב בו עשה כמצוות הסולטן ולקחה לאשה. לאחר זמן הזמין הסולטן את שריו למסיבה שעשה, והנה השר מיודענו לקח מהשולחן רחת חלקים ושמר בכיס בגדו. התפלא הסולטן ושאל אותו מדוע מניח בכיסך מאכל זה?

ענה לו השר: יש לי אשה זקנה שאין לה שיניים, לכן אני לוקח לה רחת חלקים שהוא רך בשבילה... התפלא הסולטן והרי אשתך בחורה צעירה? אמר לו השר: אדוני הסולטן עשיתי ככל אשר צויתני, ונשאתי לאשה את אותה זקנה אשר בידה שלחת לי את המכתב...

בירר הסולטן והבין אשר עשתה אותה בחורה, ואז תיכף ומיד ניגש לרב הראשי ואמר לו: משה אמת ותורתו אמת, רק הקדוש ברוך הוא יכול לזווג זוגים.

סיכום הפרשה

פרשתנו מתארת את סוף עידן אברהם מפטירת שרה ונשואי יצחק עד פטירת אברהם. במות שרה בחברון בארץ כנען קנה שם אברהם אחוזת קבר היא מערת המכפלה. בזקנתו השביע את עבדו שהלך בשליחותו לארץ אברהם משם היתה הבאת רבקה ליצחק היושב בארץ הנגב. אברהם לקח את קטורה ושלח את בני הפילגשים אל ארץ קדם ותהי שיבת אברהם טובה ויאסף אל עמיו. לתום תקופת אברהם נמנים תולדות ישמעאל ומקומם טרם ההמשך לישראל בתולדות יצחק.

לאור ההפטרה

מפטירין: והמלך דוד זקן
(מלכים א, א א"ל)

אם הוא לא מעריך את תפילתו, לא מתפלל כדבעי, או שמויע באמצע אז מקצר ועולה, זה גורם שגם בשמים לא יעריכו אותה ולכן אין היא נשמעת. ודבר זה גם פועל אצלנו אם נעריך כל דקה, גם נוכל להעריך את השעה. כשחלה האון ר' נפתלי טרופ זצ"ל יצא אחד מהבחורים במגביט לאסוף לו "חיים" והוא שכל אחד תורם מחייו לזכותו. נכנס אחד הבחורים אל החפץ חיים והודיע לו על המגביט וביקש ממנו להשתתף בה. לאחר ששקל החפץ חיים הדבר בכובד ראש החליט לתרום... דקה לזכותו. עד כדי כך החשיב החפץ חיים כל דקה מחייו, ולכן גם היה מסוגל להעריך כל עיתותיו, והצליח לעלות מעלה במעלות התורה והיראה.

...ויכסוהו בבגדים ולא יחס לו (א א)
הגמרא במסכת בברכות (סב) מסבירה שדבר זה הגיע לו לדוד המלך, על שכרת את כנף בגדו של שאול בהיותו במערה, "כל המבזה את הבגדים סוף אינו נהנה מהם". יש להבין, מה שייך בזיון לגבי בגדים, וכי הבגדים הם בעלי רגש ונפגעים מאדם שמבזה אותם? ויש לומר: אין זה בתור עונש אלא ה' הטביע בעולמו, "מידה כנגד מידה", ולכן המבזה דבר מסויים, אם הוא אינו מעריך את הדבר, אז אין הוא יכול להנות ממנו. וזהו ההסבר לתופעה שלפעמים אין תפילתו של אדם נשמעת,

רבינו יונה מגירונדי זצ"ל, בעל ספר המוסר "שערי תשובה"

הגאון רבינו יונה מגירונדי, בעל הספר הידוע "שערי תשובה", היה נקרא בפי כל בשם רבינו יונה החסיד. הוא היה מגדולי התורה בזמנו ומראשוני ההוראה בדור הראשונים. הוא היה בן דוד של הרמב"ם ז"ל, שכן אחות אביו רבי אברהם היתה אמו של הרמב"ם. ואמנם קשר משפחתי זה ניכר עליהם, באשר תמיד היו מתרועעים יחדיו בדברי תורה ובפסקי הוראה והלכה. רבינו יונה הרביץ תורה בעיר טולידו שבצרפת, ועל תלמידיו המובהקים נמנה הרשב"א ז"ל. אבל, על אף שהוא העמיד תלמידים למאות, עם כל זה היה נחשב בעיניו כתלמיד מובהק

והיו עיניך רואות את מוריד

לכן דודו הרמב"ם ז"ל, וממנו קנה את משנת תלמודו. חיבורים רבים חיבר רבינו יונה, מהם נודעים חיבורו הידוע למסכת ברכות. חיבורו הידוע לספר משלי, ולמסכת אבות "אבות דרבינו יונה". כמו כן חיבר את ספר המוסר הנודע "שערי תשובה" עליו אמרו גדולי הדורות, שהוא חיבר את הספר בהיותו ספון בביתו מתוך קדושה טהרה ופרישות יתירה. ואמנם, ספר זה נתקבל בכל תפוצות ישראל, החל מן הגיל הרך ועד הגיל המבוגר, להגות בו ולמצוא בו דברי חפץ. כמו"כ חיבר את אגרת התשובה, ואת ספר היראה. ביום כ"ח מרחשון ה' אלפים כ"ד עלתה נשמתו השמימה, ומנו"כ בטולידו שבצרפת. זכר צדיק לברכה, לחיי העולם הבא.

מעשה שהיה

משתתף בצערו

ותהי לו לאשה (כד סז)
הגאון בעל הברוך טעם, שידך את אחד מילדיו עם מחותנים עשירים. כמה ימים לפני החופה, היו המחותנים אמורים להגיע לביתו כדי לסכם הפרטים האחרונים. זמן קצר לפני שהגיעו האורחים, קיבל הגאון ידיעה ששואב המים של העיירה נתקף במחלה מסוכנת, ואינו יכול לפרנס את משפחתו. ידיעה זו גרמה לו כאב רב. בדיוק ברגע זה, הגיעה משפחת המחותנים ונכנסה לחדרו של הברוך טעם. הופתעו האורחים לראות פני מחותנם ואינם כתמול שלשום. בעוד שהורגלו לראות את אור תורתו מאיר על פניו, ועכשיו פגשוהו ופניו נפולות, ולא ידעו על מה. כשהציגו את פליאתם, סיפר להם על מחלתו של שואב המים, ותיאר בפניהם כמה הדבר מצער אותם. המחותנים הביעו בפניו את פליאתם שמחלה של שואב מים פשוט, גורמת לו צער כה רב. מששמע המארח את תגובתם, וראה שאין הם מסוגלים להבין מה מצא הוא להשתתף כל כך בצער המשפחה, עמד להכריז על... ביטול השידוך. "אין ברצוני להשתתף עם משפחה שאינה יורדת לעומק צערו של הזולת" אמר. ורק ברגע האחרון חזר בו.

חוד הפרשה

מדור חידות
נושא פרסים

חידות מהפרשה

1. מי בקש מים וקבל מים, ומי בקש מים וקבל חלב?
2. מי השביע את בנו, מי השביע את אחיו, ומי השביע את עבדו?

שמות הזוכים
פרשיות:
עקב - בראשית

יונתן דרעי - אשדוד.
יצחק זלצמן - אופקים.
ברוריה לוי - מורשת.
שלמה אדלר - בני ברק.
נעמה ויצמן - אופקים.
יאיר אוחנה - אשדוד.
יוסף ברזילי - אשדוד.
משפחת פרץ - אשדוד.
משה מג'ר - אשדוד.
טובה לוי - מורשת. אסתר כלף - יפו. רפאל כהן - ירושלים. ראובן אור רפאל - חולון. מרדכי תורג'מן - אשדוד. עדן כלף - יפו.

לכבודך עשיתי

עולם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך עשיתי, שיהו מים מצויין לעולי רגלים. מיד נתקשרו שמים בעבים וירדו גשמים עד שנמלאו ה-12 בורות והותירו.

כשנפגשו, אמר נקדימון לגוי תחזיר לי העודף שמגיע לי. אמר לו: יודע אני שלא הרעיש ה' את עולמו אלא בשבילך, אלא עדיין יש לי פתחון פה שכבר שקעה החמה והגשמים ירדו ברשותי. חזר ונכנס לבית המקדש והתפלל: רבונו של עולם, הודע שיש לך אוהבים בעולמך. מיד נתפזרו העבים וזרחה החמה.

ומפרש הבן איש חי: שנקדימון רצה לקדש שמו יתברך בצורה מוחשית, ולכן התפלל ברגע האחרון שכבר אין מקום לתלות ירידת הגשם בטבע אלא כולם ראו שידו של ה' בדבר

מעשי הגדולים

ענה לו: עדיין יש לי זמן, כל היום כולו שלי הוא. בצהריים שלח: שגר לי המים או המעות! ענה לו: עדיין יש לי זמן. במנחה שלח לו: שגר לי המים או המעות! ענה לו: עדיין יש לי זמן. שחק אותו גוי ואמר כל השנה לא ירדו גשמים ועכשיו ירדו! כנס לבית המרחץ שמח וטוב לב. עד שהוא נכנס למרחץ, נכנס נקדימון לבית המקדש עצב, התעטף והתפלל: רבונו של